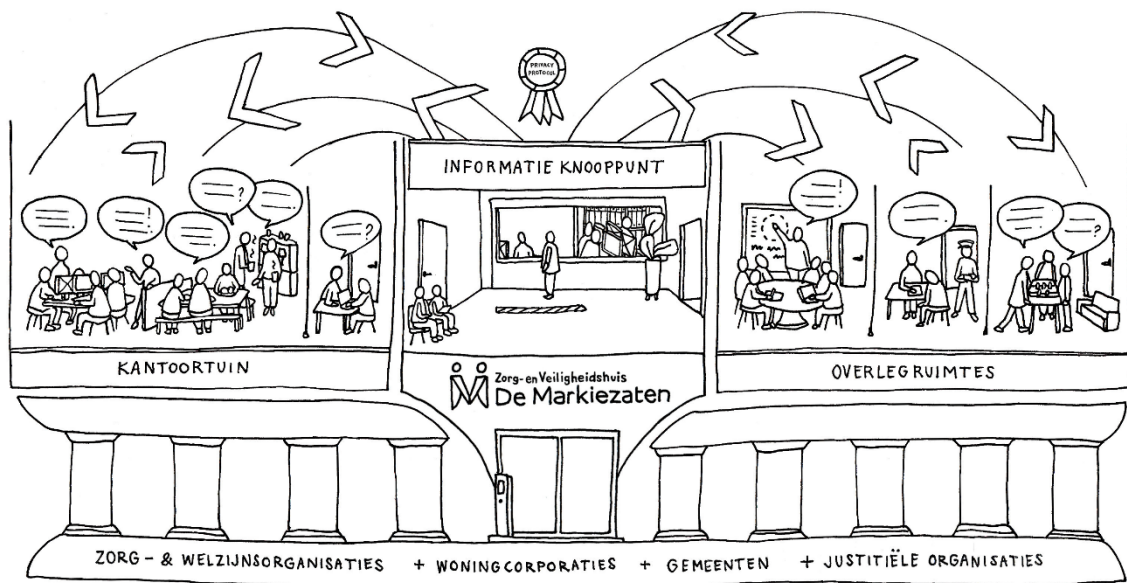

JAARVERSLAG 2021

Inhoud

Profiel Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezen	3
Samenwerkende gemeenten en partners	4
Voorwoord	5
Ontwikkelingen in 2021	6
Het jaar 2021 in cijfers	19

Tekst: Margriet Heebing, Metafoor Communicatie

Coördinatie: Jan-Willem Labruyère en Susanne Hermans, ZVH De Markiezen

Profiel Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten

COMPLEXE VEILIGHEIDSCASUSSEN SAMEN OPLOSSEN

Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten (ZVH) is een netwerkverband van 8 gemeenten in West-Brabant en Zeeland, Openbaar Ministerie, politie en instellingen op het gebied van zorg, veiligheid, welzijn, wonen en justitie.

Wat we doen

Samen pakken we complexe veiligheidskasussen aan, onder regie van het ZVH. Het gaat om kasussen die iedere netwerkpartner binnen de eigen keten niet kan oplossen en waarvoor een integrale aanpak noodzakelijk is. Vaak betreft het veelplegers en notoire overlastveroorzakers.

Outreaching

In ons gebouw in Bergen op Zoom hebben diverse partnerorganisaties hun werkplek. Het ZVH werkt outreaching: we gaan naar de gemeente toe waar de casus speelt, zodat we het lokale veld goed kunnen meenemen in onze aanpak. We beleggen voor iedere complexe veiligheidskasus een afzonderlijk ketenberaad. Zo nodig gebeurt dit ook online.

Samenwerken onder 1 regie

Het ketenberaad vindt plaats onder regie van de procesregisseur van het ZVH. De partners pakken de casus samen aan, het ZVH neemt de casus dus niet over. De procesregisseur houdt voortdurend een vinger aan de pols tot de casus weer beheersbaar is.

Wat we bereiken

Het gezamenlijke doel van de partners in het ZVH is het voorkomen en oplossen van problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid. Dan kun je denken aan het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. We zetten onder meer in op gedragsverandering en het verminderen van recidive. Zorg, strafrecht en bestuursrecht gaan hierbij hand in hand.

Geen eindstation

Het ZVH pakt de meest complexe kasussen op, maar is geen eindstation. Onze inzet is erop gericht dat de casus beheersbaar wordt, zodat we zo spoedig mogelijk kunnen afschalen naar reguliere zorg en ondersteuning.

Wie doet wat

Van onze partners verwachten we bereidheid om *out of the box* te denken en te willen samenwerken aan een passende oplossing op maat. Het ZVH zorgt ervoor dat alle afspraken worden vastgelegd en geregistreerd in een beveiligd systeem. We hanteren heldere afspraken rond privacy van persoonsgegevens en informatiebeveiliging.

Extra taken

Naast onze kerntaak (complexe veiligheidskasuïstiek) hebben de gemeenten een aantal extra taken bij ons belegd. Dit betreft bemoeizorg (OGGZ) en nazorg na detentie. Het OGGZ-team heeft bij ons zijn uitvalsbasis, omdat hun doelgroep (zorgwekkende zorgmijders) vaak overlapt met onze kasuïstiek.

Samenwerkende gemeenten en partners

Gemeenten

- Gemeente Bergen op Zoom
- Gemeente Halderberge
- Gemeente Moerdijk
- Gemeente Roosendaal
- Gemeente Rucphen
- Gemeente Steenbergen
- Gemeente Tholen
- Gemeente Woensdrecht

Partners

- Alwel
- Amarant
- Dienst Justitiële Instellingen (PI Dordrecht, Grave, Middelburg, Vught)
- Emergis
- Exodus
- GGD West-Brabant
- GGD Zeeland
- GGz Breburg
- GGZ WNB
- Halt
- Humanitas DMH
- Impegno
- Jeugdbescherming Brabant
- Jeugdbescherming West
- Leger des Heils (Welzijns- en Gezondheidszorg)
- MEE West-Brabant
- Mozaïk (Pameijer)
- Novadic-Kentron
- Openbaar Ministerie (Arrondissementsparket Zeeland-West-Brabant)
- OpenDoor
- Politie (Zeeland-West-Brabant)
- Prisma
- Raad voor de Kinderbescherming (Zeeland, Midden- en West-Brabant)
- Reclassering Nederland (Zuid)
- Safegroup
- SDW
- Slachtofferhulp Nederland
- Stadlander
- Stichting Twist
- Surplus (Welzijn)
- Thuisvester
- Veilig Thuis West-Brabant
- WijZijn Traverse Groep
- William Schrikker (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering)
- Woningstichting Woensdrecht
- Woonkwartier
- ZEP XL

Voorwoord

Beste lezer,

In 2021 heeft het Zorg- en Veiligheidshuis weer heel wat complexe veiligheidszaken binnen onze gemeenten kunnen oppakken. De partners in het ZVH spannen zich elke dag in om de samenleving veiliger te maken en houden daarbij ook de cliënt in het oog.

De beperkingen rond Covid-19 vroegen opnieuw veel flexibiliteit van de medewerkers en de manager. Toch is het hen gelukt om de bedrijfsprocessen voort te zetten en het Zorg- en Veiligheidshuis open te houden. Er zijn manieren gevonden om de verbinding met ketenpartners optimaal te houden en hiervoor spreken we onze waardering uit.

Vanuit de Meerjarenagenda heeft het ZVH onder meer aandacht besteed aan personen met een hoog veiligheidsrisico en ex-gedetineerden. Er zijn afgelopen jaar belangrijke stappen gezet als het gaat om de Ketenveldnorm en nazorg na detentie. Namens de Raad van Bestuur heb ik het ambassadeurschap op me mogen nemen voor de re-integratie van ex-gedetineerden.

Het ZVH bestond onlangs 15 jaar, een jubileum waar we in dit jaarverslag graag op terugblikken met 2 medewerkers van het eerste uur. Terwijl in 2006 de strafrechtelijke aanpak centraal stond, wordt tegenwoordig integraal en ketenoverstijgend samengewerkt. Het ZVH-netwerk groeide van 8 naar bijna 40 partners en breidt zich nog steeds uit, wat betekent dat de meerwaarde van het ZVH wordt gezien en gewaardeerd.

Tot slot kunnen we u melden dat er nieuwe huisvesting is gevonden, in goede samenwerking met de gemeente Bergen op Zoom. De besluitvorming hierover is in november afgerond. Het ZVH gaat in 2022 verhuizen naar een toekomstbestendig pand aan de Rooseveltlaan 148 in Bergen op Zoom.

Namens de Raad van Bestuur spreek ik het vertrouwen uit voor het jaar 2022 en verder.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Marjolein van der Meer Mohr,
Voorzitter Raad van Bestuur

Ontwikkelingen in 2021

Onze kerntaak

Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezen heeft zijn kerntaak, de aanpak van complexe veiligheids-casuïstiek, weer met grote gedrevenheid uitgevoerd. Tevens is geïnvesteerd in de verbinding met de lokale omgeving en het optimaliseren van interne processen, waaronder de aanschaf van het nieuwe cliëntregistratiesysteem PGA X.

Analyse van de instroom in 2021

De caseload van het ZVH was afgelopen jaar weer zeer gevarieerd. Het zwaartepunt van de complexe casuïstiek lag begin 2021, toen onze 3 procesregisseurs de handen vol hadden aan het grote aantal casussen dat in het laatste kwartaal van 2020 was aangemeld (normaal rond de 25, toen 47). Complexe casussen hebben doorgaans een lange doorlooptijd, dus dit effect ijde nog tot ver in 2021 na.

Stabilisatie aanmeldingen

In 2021 stabiliseerde het aantal aanmeldingen (zie bijlage). Als we kijken naar de vier kwartalen van 2021, dan liggen Q1, Q2 en Q4 ongeveer in de lijn met het gemiddelde van de afgelopen drie jaren. Alleen Q3 lag beduidend lager, iets waarvoor we nog geen sluitende verklaring hebben. Begin november 2021 lag de gezamenlijke caseload van de 3 procesregisseurs op 84 casussen.

Trends en ontwikkelingen

Inhoudelijk zagen we in 2021 twee trends: een toenemend aantal casussen waarbij een bijna-huisuitzetting speelde en een toename van complotdenken. De coronapandemie was hierop ongetwijfeld van invloed. Net als afgelopen jaren kwamen de meeste aanmeldingen uit de gemeente Bergen op Zoom.

“Toename van bijna-huisuitzettingen en complotdenken rond corona”

“Dynamisch jaar, veel bereikt”

Jan-Willem Labruyère, manager ZVH

“Vanuit ZVH De Markiezen wil ik iedereen van harte bedanken voor de samenwerking. We hebben een dynamisch jaar achter de rug, waarin hard is gewerkt om complexe casussen tot een goed einde te brengen. Dat was niet altijd eenvoudig, als we terugdenken aan de vele coronabeperkingen die zowel impact hadden op de werkomstandigheden als op de privésfeer van medewerkers. Dat we - waar mogelijk - zijn blijven streven naar fysieke overleggen op locatie, doet recht aan de essentie en urgentie van ons samenwerkingsverband.

In 2021 is het gelukt om Stichting Amarant en Stichting Humanitas Homerun te binden aan ons netwerk. Zij hebben vanaf 2022 een werkplek in het ZVH. Hun expertise is zeer waardevol, omdat de lvb-problematiek bij veel casussen een rol speelt. Verder mochten we Stichting Exodus als nieuwe partner verwelkomen. Deze organisatie is nieuw in onze regio en verzorgt de ambulante (woon)begeleiding van ex-gedetineerden. Exodus neemt eveneens een werkplek bij ons af. Met het Leger des Heils zijn we sinds het najaar van 2021 een nauwere samenwerking aangegaan. Zowel het Leger des Heils als Mozaïk en Exodus zijn voor ons waardevolle partners in de begeleiding van mensen in en na detentie.

In 2022 gaan we met veel enthousiasme verder om de ambities uit de Meerjarenagenda te realiseren. Dat doen we vanaf het laatste kwartaal van 2022 vanuit een nieuwe, toekomstbestendige werkplek in Bergen op Zoom. We gaan ervoor zorgen dat onze medewerkers en partners ook daar weer prettig en comfortabel kunnen samenwerken.”

Meerjarenagenda en jaarplan

De speerpunten uit de nieuwe Meerjarenagenda voor de veiligheidshuizen, zijn door het ZVH vertaald naar een jaarplan voor 2022. De overheid heeft extra middelen verstrekt om de ambitieuze doelen uit de Meerjarenagenda te realiseren. Deze middelen worden onder meer ingezet voor de uitvoering van procesregie op de Ketenveldnorm, zoals verderop wordt toegelicht.

Verbinding met de lokale omgeving

Het ZVH was in 2021 laagdrempelig bereikbaar voor vragen vanuit het lokale veld. Waar mogelijk zijn we naar de gemeenten toegegaan waar de casuïstiek speelde en legden we contact met het lokale netwerk, waaronder de wijkteams. Door de aangescherpte coronamaatregelen gebeurde dit ook wel telefonisch of via Teams, maar 'live' contact had en heeft onze voorkeur.

Procesregisseur Annelies Schijven (ZVH) over samenwerken in coronatijd:

“Corona of geen corona, het eerste ketenberaad is té belangrijk om niet fysiek samen te komen”

“Als het gaat om een complexe casus, dan is het eerste ketenberaad cruciaal. In zo’n eerste beraad werk je toe naar een gezamenlijke beeldvorming over de casus en een plan van aanpak dat door alle ketenpartners gedragen wordt. Als je dat eerste overleg op locatie doet, dan merk je dat de

casus daarna veel soepeler loopt. Samen aan tafel zitten, elkaar recht in de ogen kijken, inspelen op non-verbale communicatie, de twijfels benoemen, heeft grote meerwaarde voor het verdere proces. In coronatijd hebben we er daarom steeds naar gestreefd om in ieder geval het eerste beraad fysiek te laten plaatsvinden. Wat ons betreft blijven we dit ook bij toekomstige pandemieën zo doen. En dat kan op het ZVH ook prima, zeker straks in het nieuwe pand. De ruimtes zijn daar groot genoeg, de voorzorgsmaatregelen zijn getroffen en alle faciliteiten zijn aanwezig.”

Folder met beslisboom

Het ZVH heeft in 2021 een folder ontwikkeld voor professionals, waarin helder wordt uitgelegd wat het doel is van het ZVH en of een casus geschikt is om aan te melden. Aan de hand van een beslisboom wordt het antwoord snel duidelijk. De folder is breed verspreid onder huisartsen, beschermd woonvormen en partnerorganisaties.

*‘Hoort mijn casus wel of niet thuis in het Zorg- en Veiligheidshuis?’
Het antwoord is nu snel duidelijk.*

Samenwerking met andere veiligheidsregio’s

Op management- en uitvoerend niveau hebben we regelmatig constructief overleg met de andere Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Brabant, Breda en Zeeland. We leren van elkaars kennis en ervaringen. Afgelopen jaar zijn ook inspirerende contacten ontstaan met het Zorg- en Veiligheidshuis in Dordrecht, regio Zuid-Holland Zuid. Over en weer hebben de procesregisseurs expertise uitgewisseld rond de aanpak van complexe casuïstiek.

Leren en verbeteren

Om de expertise van het ZVH te vergroten, volgden de 3 procesregisseurs diverse trainingen, cursussen

en andere vakgerichte bijeenkomsten, onder meer op het vlak van privacy, radicalisering, polarisatie en systemisch werken. Onderling voerden zij reflectiegesprekken waarin het eigen handelen onder de loep werd genomen en verbetermogelijkheden werden besproken. Ook woonden zij in 2021 een leersessie bij over de lessen van het incident met de tramschutter in Utrecht.

Nieuwe huisvesting

Ons huidige pand is qua energielabel niet meer klimaatproof. Daarom zijn we in 2021 op zoek gegaan naar nieuwe huisvesting, in samenspraak met de Raad van Bestuur, de Raad van Advies en de gemeente Bergen op Zoom. In november werd het besluit genomen: het ZVH gaat verhuizen naar de Rooseveltlaan 148 in Bergen op Zoom. Met een kantoorinrichter wordt nu bekeken hoe we een comfortabel en toekomstbestendig huis kunnen creëren, waarbij we ook de knelpunten zullen tackelen die we ervaren in het huidige gebouw. De verhuizing zal waarschijnlijk eind 2022 plaatsvinden.

Levensloopaanpak Ketenveldnorm

Er zijn in 2021 belangrijke stappen gezet rond de start van een levensloopaanpak voor mensen met een hoog veiligheidsrisico. Dit wordt ook wel de 'Ketenveldnorm' genoemd. De aanpak is gericht op inwoners die door tal van problemen (psychisch, fysiek, laag IQ, verslaving) gevaarlijk gedrag kunnen vertonen. Veel gemeenten hebben hiermee te maken. Deze mensen bevinden zich vaak in een soort draaideur: ze ronden zorgtrajecten (half) af, zijn een tijdje buiten beeld en duiken dan weer op met mogelijk veel overlast tot gevolg en veiligheidsrisico's voor de samenleving. Een belangrijke reden waarom het steeds misgaat is dat een blijvende betrokkenheid bij deze mensen ontbreekt.

Integrale levensloopaanpak

De zogenoemde 'levensloopaanpak' moet hier verandering in brengen. Landelijk is afgesproken om deze inwoners ambulante te volgen en

begeleiden tijdens hun levensloop. Als het een tijdje slechter gaat met de cliënt, maken de professionals het netwerk nauwer en kan er een tijdelijke time out worden geboden bij de ggz. Als het weer beter gaat, doen de professionals een stap terug. Ze blijven op de achtergrond betrokken en schalen waar nodig de begeleiding op en af. Zo wordt de cliënt beter geholpen en wordt de maatschappelijke veiligheid vergroot.

“Deze mensen zijn een tijdje buiten beeld en duiken dan weer op, met mogelijk veel overlast tot gevolg”

Procesregie vindt plaats in het ZVH

Om de levensloopfunctie goed vorm te geven, heeft de centrumgemeente Bergen op Zoom subsidie ontvangen. Het doel van de aanpak is een geïntegreerd en ketenoverstijgend zorgaanbod te organiseren voor deze mensen. In 2021 is besloten dat de ZVH's een geschikte plek zijn om de procesregie over deze casussen te voeren. Veel cliënten om wie het gaat zijn immers al bij het ZVH bekend.

Taken procesregisseur

Dit besluit betekent dat het ZVH in 2022 voor dit aandachtsgebied een procesregisseur zal werven en aanstellen, voor 0,5 fte. De taken van de procesregisseur zijn:

- voorzitten van de inclusietafel;
- mede bepalen wie in aanmerking komt;
- per individu een integraal plan opstellen;
- de voortgang monitoren en analyseren;
- samenwerken met alle betrokkenen: politie, justitie, reclassering, ggz en de verslavingszorg.

Nieuw cliëntregistratiesysteem

Het ZVH heeft eind 2021 het nieuwe cliëntregistratiesysteem PGA X in gebruik genomen, na een periode van gedegen onderzoek en voorbereiding. Per 1 november 2021 zijn alle actieve casussen en nieuwe aanmeldingen in het systeem ingevoerd.

Eindelijk.... daar is ze dan: PGA X!

Aukje Nuijten (ZVH De Markiezzaten) en Madeleine de Jong (ZVH Midden-Brabant)

Ook de 3 collega-ZVH's - De Markiezzaten, Midden-Brabant en Zeeland - zijn met PGA X gestart. ZVH Baronie Breda volgt binnenkort.

In het nieuwe systeem worden alle casussen geregistreerd op het gebied van complexe veiligheidscaasustiek, OGGZ en nazorg na detentie. Aukje Nuijten is beheerder en projectleider namens ZVH De Markiezzaten en Madeleine de Jong namens ZVH Midden-Brabant. Ze vertellen: "PGA X helpt ons om het werk professioneler, veiliger en efficiënter uit te voeren. Ook biedt het meer mogelijkheden tot samenwerking met de andere zorg- en veiligheidshuizen en in de toekomst met de partners van het ZVH."

Systeem op maat

Aukje: "We werkten voorheen met 2 systemen, maar die waren niet goed in te richten naar onze wensen. Er was geen dossieropbouw mogelijk en cliëntgegevens moesten we handmatig overtypen vanuit Word of mail, wat natuurlijk bewerkelijk en foutgevoelig was. Er werd landelijk al een tijdje gesproken over één cliëntregistratiesysteem voor

de zorg- en veiligheidshuizen, maar dat kwam niet van de grond. Daar wilden we dus niet op wachten. Samen met de 3 omliggende veiligheidshuizen zijn we gaan oriënteren op een passend systeem dat we op maat konden laten bouwen. Zo kwamen we uit bij de leverancier van PGA X."

Ervaringen uit Tilburg

ZVH Midden-Brabant (Tilburg) werkt al ruim een jaar met het systeem. Coördinator Madeleine de Jong vertelt: "Het bevalt ons goed, vooral de efficiëntie en de snelheid van werken. Van tevoren hebben we alle partners voorgelicht over het nieuwe systeem. Als er nu meldingen binnenkomen over een persoon, maken we direct een dossier aan in PGA X en doen we navraag bij onze partners of deze persoon ergens bekend is. Onze partners geven daar ook prioriteit aan. We sturen voor half 10 's ochtends een linkje uit en voor 13 uur staan de antwoorden al in het systeem. Dat is super! Dit systeem vind ik bovendien erg privacyproof. De betrokken partners krijgen alleen informatie te zien die voor hen relevant is. En als een zaak geen casus blijkt, dan ontvangt de regiepartner direct de benodigde informatie met een advies hoe de casus op te pakken."

Enorme verbetering

Aukje: "Bij De Markiezzaten zijn we pas een paar maanden bezig, maar ik vind het nu al een enorme verbetering. We hoeven geen aanmeldformulieren meer over te tikken, alles komt automatisch in het systeem. Heel fijn! Wij hopen dat onze partners ook de meerwaarde gaan zien en ervaren." Wat vinden de Tilburgse ketenpartners van het systeem? Madeleine: "In het begin was men wat terughoudend, maar het gaat stapje voor stapje steeds beter. Dit scheelt gewoon zoveel tijd en handelingen. Het is - bij wijze van spreken - een kwestie van één druk op de knop."

"PGA X helpt ons om het werk professioneler, veiliger en efficiënter uit te voeren"

Appels en peren

De PGA X-beheerders van de 4 ZVH's werken nauw samen om het systeem verder naar hun hand te zetten. Aukje: "We hebben nog heel wat wensen. Dat is maatwerk en dus gepuzzel. Maar we leren van elkaar en we stemmen veel af. Daardoor kunnen we efficiënter met de leverancier tot oplossingen komen." Madeleine: "We willen de gemeenten goede managementrapportages kunnen aanleveren, gespecificeerd per wijk of dorp. Als er een trend wordt vermoed, zoals een toename van suïcidepogingen tijdens corona, dan wil je dat kunnen aantonen. Inzoomen op de cijfers is nu nog niet mogelijk, daar moet het systeem verder op ingericht worden." Aukje: "We hopen straks onze data te kunnen vergelijken met de andere 3 zorg- en veiligheidshuizen, op een snelle, overzichtelijke manier." Madeleine: "Het is daarbij van belang dat we over hetzelfde praten en geen appels met peren vergelijken. Iedere gemeente gebruikt net weer andere woorden, dus dat is een uitdaging. In Tilburg hebben we sinds 2 jaar een criminoloog in dienst die focust op benchmarking, trends en instroomanalyse. Dat gebeurt nu nog handmatig. Het zou mooi zijn als we straks met PGA X automatisch die trends zichtbaar kunnen maken en gezamenlijk beleid en acties kunnen uitzetten."

Re-integratie ex-gedetineerden

Naast onze kerntaak (complexe veiligheids-casuïstiek) coördineert het ZVH ook de nazorg aan ex-gedetineerden, vanuit de Bijdrageregeling.

Recidive verder terugdringen

Vanuit de nieuwe Wet 'Straffen en Beschermen' (2021) zijn gedetineerden verplicht om vanaf dag één gericht aan de slag te gaan met hun re-integratie. Het grootste deel van de mensen heeft daar geen begeleiding bij nodig omdat ze zelfredzaam zijn of kunnen terugvallen op hun eigen netwerk. Een klein aantal personen wel. De afgelopen 5 jaar (2017-2021) heeft het ZVH bijna 150 unieke personen begeleid vanuit de Bijdrageregeling en daarnaast nog een kleine 50 personen die begeleiding nodig hadden vanwege

hun delict of omstandigheden. Landelijk ligt het recidivecijfer op circa 50%, bij ons iets lager. Samen met gemeenten en ketenpartners willen we dit cijfer nog verder omlaag brengen. Dankzij de komst van PGA X kunnen we de cijfers nu nauwgezet monitoreren.

Bestuurlijk akkoord

Met de nieuwe wet is het voor partners ook makkelijker geworden om onderling informatie uit te wisselen. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een Bestuurlijk akkoord met de reclassering en de Penitentiare Inrichting (PI) in Middelburg. Ook op de werkvloer krijgt dit vorm. Regelmatig is een PI-medewerker uit Middelburg aanwezig in het ZVH en andersom sluit onze nazorgcoördinator aan bij de trajectberaden in Middelburg. We verwachten dat in de toekomst ook andere PI's zullen aansluiten.

"Ex-gedetineerden die de essentiële zaken op orde hebben, gaan minder vaak de fout in"

Nieuwe start

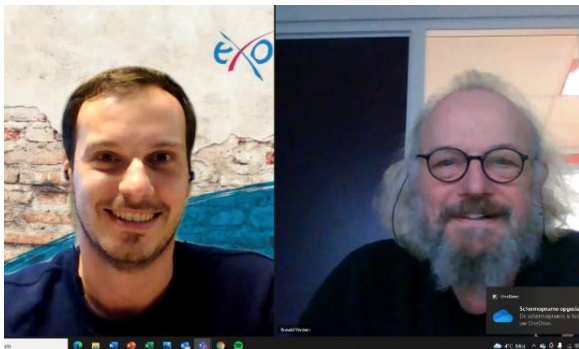
Vanuit de Bijdrageregeling werken we samen met Mozaïk en het Leger des Heils, die ex-gedetineerden praktisch ondersteunen bij het maken van een nieuwe start. Al voor hun vrijlating worden zij wanneer nodig bezocht om essentiële zaken als woonruimte, zorg en inkomen, snel op de rit te krijgen. Ex-gedetineerden die dit allemaal op orde hebben, gaan minder vaak opnieuw de fout in, zo blijkt uit onderzoek. In 2021 mochten we ook Stichting Exodus als nieuwe partner verwelkomen (zie interview fasehuizen).

Inzet ervaringsdeskundigen

Onze 2 ervaringsdeskundigen hebben we in 2021 weer grotendeels ingezet om ex-gedetineerden te ondersteunen bij hun re-integratie. We zien dat zij een positief effect hebben op de motivatie van gedetineerden om hulp te accepteren. Onze ervaringsdeskundigen ronden hun opleiding in 2023 af en stromen dan uit naar de arbeidsmarkt.

Het ZVH heeft de wens om in de toekomst leer/werkplekken beschikbaar te blijven stellen aan ervaringsdeskundigen. We zijn alweer bezig met de werving van nieuwe kandidaten, die in september 2022 kunnen starten met de opleiding (Howie the Harp, Pameijer Rotterdam).

Fasehuizen gestart in Bergen op Zoom en Roosendaal

Jens Thomassen (Exodus) en Ronald Verduin (ZVH)

Een positieve ontwikkeling is de realisatie van fasehuizen voor ex-gedetineerden in Bergen op Zoom en Roosendaal. We zien dit als een mooie toevoeging op de 'woonladder'. Er zijn 2 woningen aangewezen waar in totaal 5 ex-gedetineerden kunnen oefenen met zelfstandig wonen: 2 in Roosendaal en 3 in Bergen op Zoom. Dit gebeurt onder deskundige begeleiding van medewerkers van Stichting Exodus, onze nieuwe partner die elders in het land al veel ervaring heeft opgebouwd met ambulante (woon)begeleiding van ex-gedetineerden.

Goed meegedacht

Ronald Verduin, nazorgcoördinator ZVH: "We zijn heel tevreden over hoe de voorbereidingen zijn verlopen. De gemeente heeft goed meegedacht over de randvoorwaarden en de risicotaxatie. En onze partners Alwel en Stadlander hadden al vrij snel twee huurwoningen beschikbaar. Exodus heeft vanaf de grond alles mee opgebouwd. Ze hebben personeel geworven en ingewerkt, de fasehuizen opgeknapt en samen met ons de passende kandidaten geselecteerd. Ook hebben ze goed meegedacht over allerlei praktische zaken die

komen kijken bij huisvesting van ex-gedetineerden, zoals de contacten met de buurt. We zijn samen gaan kijken bij fasehuizen in andere regio's, waaronder Gouda, om te leren van hun ervaringen."

Soepele samenwerking

Exodus-teamleider Jens Thomassen heeft zijn nieuwe start in de regio Markiezaten als een warm bad ervaren: "Als nieuwkomer ben ik positief verrast over de samenwerking met de betrokken partijen. Je merkt gewoon dat iedereen hetzelfde doel nastreeft: zorgen dat ex-gedetineerden weer verantwoord kunnen terugkeren in de samenleving, met zo weinig mogelijk overlast voor de omgeving. In de aanloopfase zaten we wekelijks bij de gemeente om alle ins en outs door te spreken. Ook is een goed contact opgebouwd met ketenpartners van de Reclassering, het Leger des Heils en Mozaïk, die met dezelfde doelgroep werken en al kandidaten bij ons hebben aangedragen. Per fasehuis voeren we een apart overleg met de woningcorporatie, de wijkagent en de gemeente om de situatie ter plekke te monitoren. Dat loopt allemaal heel soepel, we weten elkaar goed te vinden."

Overzichtelijke stappen

Over de begeleiding van de deelnemers vertelt hij: "Elke ex-gedetineerde die in een fasehuis komt wonen, heeft een persoonlijk begeleider van Exodus die hem tijdens het re-integratietraject ondersteunt. "Deze mensen hebben een bewogen verleden achter de rug, sommige waren dakloos. De omslag naar een ander bestaan maak je niet zomaar even. We begeleiden de deelnemers in overzichtelijke stappen, creëren een vangnet bij tegenslag. Alle facetten komen aan bod: wonen, werken, financiën, gezondheid, huishouden, hygiëne, relaties en zingeving."

Goed geland in de wijk

Jens vertelt hoe belangrijk het is dat ex-gedetineerden goed 'landen' in de wijk. "Dat doe je niet door van tevoren een wijkbijeenkomst te organiseren, maar juist door individueel met buurtbewoners in gesprek gegaan. Die tip kregen we vanuit Gouda: houd het laagdrempelig,

informeel en klein. We zijn daarom al tijdens het opknappen van de woningen langsgedaan bij de burens. Zo konden we eventuele vooroordelen meteen al wegnemen. Het leidde zelfs tot mooie gesprekken aan de deur over kwetsbaarheid, levenskeuzes en nieuwe kansen. Ook hebben we iedere fasehuisbewoner zo snel mogelijk laten kennismaken met hun nieuwe burens. Dat is een belangrijk onderdeel van ons programma: leren hoe je een goede buur kunt zijn. Tot nu toe hebben we geen weerstand ondervonden van de buurt, alleen maar begripvolle reacties.”

*“Communicatie met de buurt?
Tip uit Gouda: houd het
laagdrempelig, informeel en klein”*

Contente bewoners

De eerste bewoners wonen al een paar maanden tot een half jaar in het fasehuis. “Ze zijn erg blij dat ze deze kans kregen. Ook geven ze aan dat de overstap naar zelfstandig wonen voor hen anders veel te groot zou zijn geweest. Als je uit detentie komt, ben je redelijk gehospitaliseerd. Het valt niet mee om dan in je eentje alles te moeten regelen. Je ziet vaak dat mensen door geldnood, stress en tegenslagen worden verleid tot verkeerde keuzes. Deze begeleidingsfase helpt ze om een positiever zelfbeeld op te bouwen, weer vertrouwen in instanties te krijgen en kleine successen te ervaren.” De kracht van dit project is dat de ex-gedeteneerden nog zo’n 2 jaar onder toezicht staan. “De deelnemer woont minimaal een half jaar in het fasehuis en maakt dan de overstap naar een omklapwoning die nog een jaar op naam van Exodus staat. Als dat jaar goed is verlopen, wordt de woning op naam van de deelnemer gezet, ‘omgeklapt’ als het ware. Exodus zorgt dan nog wel voor ambulante begeleiding, die wordt afgeschaald naarmate het traject vordert en de bewoner stappen zet. De deelnemers worden dus in overzichtelijke stappen begeleid naar een zelfstandig bestaan.”

Optimistisch

Ronald en Jens hopen dat het gesubsidieerde woonproject straks onderdeel gaat uitmaken van

het reguliere woonaanbod. “De evaluatie zal uitwijzen of het leven van de bewoners inderdaad een positieve wending heeft gekregen en of we hiermee terugval kunnen voorkomen. Het project zal echt niet bij iedereen slagen, maar tot nu toe zijn we zeer optimistisch.”

Frisse blik uit de expertpool

Het is binnen het ZVH steeds gewoner om externe deskundigen te raadplegen. Het online consulteren heeft sinds corona een hoge vlucht genomen. Zo bouwt het ZVH aan een eigen expertpool, waar bijvoorbeeld gedragsdeskundigen in zitten of mensen die kennis hebben van een bepaalde cultuur. Zij kunnen soms net even die frisse blik bieden die nodig is om een casus weer te laten stromen. Een van die experts is Arno van Dam, hoogleraar antisocial behavior aan de Universiteit van Tilburg. Hij is behandelaar bij GGZ WNB en zit in het expertiseteam van het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE). Het ZVH schakelt hem in als het gaat om de benadering van mensen met een anti-sociale persoonlijkheid.

Hoogleraar Arno van Dam: “Iemand negeren of buitensluiten werkt altijd averechts”

Hoogleraar Arno van Dam en procesregisseur Annelies Schijven

Arno van Dam: “Ik vind de vraagstukken van het ZVH altijd zeer interessant, het zijn ingewikkelde casussen waar je goed over moet nadenken. Hoe gevaarlijk is iemand? Wanneer moet je opschalen? Welke fasering breng je aan? Dat komt heel nauw. De procesregisseurs van het ZVH zijn daar heel

bedreven in. En toch kunnen ook zij de behoefte

voelen om te sparren op inhoud. Daarom deel ik graag mijn kennis. Aan de hand van wat bekend is uit wetenschappelijk onderzoek en gesprekken met betrokkenen kan ik me vaak een goed beeld vormen van de persoon en de risico's. Het zijn unieke casussen en daar leer ik zelf ook van. Door geconfronteerd te worden met deze praktijk-situaties, zie ik nog scherper de tekortkomingen in het systeem en denk ik na over hoe we dingen in de zorg anders en beter kunnen organiseren."

"Deze mensen kunnen in staat zijn tot forse geweldsdelicten, maar ze blijven wel altijd een mens"

Niet-pluis gevoel checken

Procesregisseur Annelies Schrijven beaamt dat de 'blik van buiten' in bepaalde complexe casussen zeer welkom is. "Als team werk je intensief met elkaar aan een veiligheidsclusus. Dat loopt niet altijd zoals je wil. Je hebt bijvoorbeeld al van alle kanten geïnvesteerd in een casus, maar de betreffende persoon accepteert geen hulp. Hoe ga je daarmee om? Aanvaard je dat de ander steeds verder uit contact gaat en laat je het rusten? Of loop je daarmee een te groot risico? Bij een niet-pluisgevoel vind ik het belangrijk om ergens te kunnen checken of mijn vermoedens wel of niet kloppen. Je wil zeker weten dat je zorgvuldig hebt gehandeld. Die objectieve blik van buiten heb je dan echt even nodig."

"In contact blijven én begrenzen"

De mens achter het gedrag zien

Vanuit zijn onderzoek naar de antisociale persoonlijkheid, ziet Arno dat de mens achter dit gedrag heel verschillend is. "De één ontspoord eenmalig, tijdens een persoonlijke crisis, en daarna is het gevaar geweken. De ander blijft levenslang een risico voor de samenleving. Het is erg belangrijk om goed in te schatten wie je voor je hebt. Is het een persoon die niets meer te verliezen heeft en zijn recht wil halen? Of is het iemand die vooral gezien en gehoord wil worden?

Deze mensen kunnen in staat zijn tot forse

geweldsdelicten, maar ze blijven wel altijd een mens. Een mens met een enorme lijdensdruk, die behalve begrenzing ook zorg en begeleiding nodig heeft. Het is de kunst om in contact te blijven en tegelijk te begrenzen." Arno weet hoe lastig dat voor een team kan zijn. "Mensen met een antisociale persoonlijkheid putten je uit. Ze bedreigen je, schelden je de huid vol, komen hun afspraken niet na. Dat doet iets met je. Je krijgt op den duur de neiging om iemand weg te sturen of te negeren. Maar buitensluiten werkt juist averechts. Als je merkt dat dit gebeurt, moet je dingen doen waardoor je het als team beter volhoudt. Bijvoorbeeld door taken binnen het team anders te verdelen, goed voor elkaar te zorgen, veel ruimte te bieden om emoties te ventileren. Zodat je als team kan blijven zeggen: 'We pikken niet alles, maar we houden vol en steken in op wat wél kan.'"

Jubileum ZVH De Markiezaten

In 2021 bestond ZVH De Markiezaten 15 jaar. Aukje Nuijten (managementondersteuner ZVH) en Karin van Dijk (contactpersoon van Reclassering Nederland) hoorden bij de pioniers van het eerste uur en nog altijd zijn ze fan. "Ja, wij werken hier nog steeds ontzettend graag. Dit is een bijzondere club mensen met een enorme bevoegenheid. Iedereen werkt vanuit dezelfde drive: de maatschappij veiliger maken. Mensen kijken verder dan het belang van hun eigen organisatie, zijn altijd bereid een stapje extra te zetten. Ja, daar wil je bijhoren. Het is een eer om hier te werken."

Aukje Nuijten (ZVH) en Karin van Dijk (Reclassering)

“Al 15 jaar fan van het ZVH”

Aukje en Karin kijken terug op de start van het samenwerkingsverband in 2006. Aukje: “Landelijk waren we een van de eerste Veiligheidshuizen, met het OM als kartrekker. We begonnen in een zaaltje boven een sportschool, met alleen een idee en wat spelregels. Alles stond nog in de kinderschoenen... ik deed in m'n eentje de receptie, de administratie, ICT enzovoorts.”

Hoog bezoek

Karin kwam vanuit de Reclassering: “Ik nam deel aan allerlei doelgroepoverleggen waarin we een gezamenlijke aanpak afspraken. Het ZVH stond vanaf de start in de belangstelling bij de landelijke politiek. We kregen onder meer bezoek van de minister van Justitie en Veiligheid, de commissaris van de koningin en diverse staatssecretarissen. Praatjes houden, uitleg geven, we deden 't er gewoon bij. We voelden ons de ambassadeurs van het Veiligheidshuis.”

Bestaansrecht bewijzen

Het Veiligheidshuis kreeg twee jaar de tijd om zijn bestaansrecht te bewijzen en dat lukte. Al snel werd duidelijk dat samenwerken in de keten veel meer opleverde dan langs elkaar heen werken. In de eerste jaren was vooral de justitiële keten betrokken. De meldingen gingen over straatroof of diefstal en de aanpak was met name gericht op de veelplegers. Door maatschappelijke veranderingen kreeg het veiligheidshuis gaandeweg een andere positie. De regie kwam bij de gemeenten te liggen en het accent verschoof naar openbare orde en

veiligheid. Men zag in dat goede zorg minstens zo belangrijk is als begrenzen en straffen. Aukje: “Vanaf 2014 werden we daarom een Zorg- en Veiligheidshuis en sloten ook partners in zorg en welzijn aan.” Karin: “Tegenwoordig kijken we veel breder, naar het hele scala aan factoren die een onveilige situatie of overlast kunnen veroorzaken. We brengen nu de hele keten in beeld: zorg, veiligheid, welzijn, wonen en justitie. Zo doen we ook recht aan de mens achter de casus.”

Gemeenten ontzorgen

Het belang van de ZVH's werd afgelopen jaren gewaardeerd en bekroond door de politiek. Aukje: “Onze focus ligt nu op de aanpak van complexe veiligheidscasuïstiek. Daar zit echt onze meerwaarde. We leveren nu maatwerk per casus. Zo ontzorgen we de gemeenten en dragen we bij aan oplossingen voor langsepende kwesties.” Het ZVH is uitgegroeid tot een verzamelgebouw waar vele ketenpartners samenkomen, een werkplek hebben of spreekruimtes huren. Karin: “Mijn werk is de afgelopen jaren alleen maar interessanter geworden. Omdat ik dagelijks in het ZVH werk en er mijn cliënten ontvang, ben ik ook voor ketenpartners gemakkelijk aanspreekbaar. Vroeger kwam ik pas in beeld als iemand al een straf had, nu word ik al in een vroeg stadium door de procesregisseurs gevraagd om mee te denken over een casus. Samen bedenken we bijvoorbeeld een passende gezinsaanpak om dreigend geweld af te wenden. Door zorg en straf te verbinden, bouw je met elkaar een vangnet rond een persoon of gezin.” In 15 jaar tijd is er best veel veranderd, vinden ze, maar 1 ding is hetzelfde gebleven: de bevlogenheid en de fijne werksfeer. “We zijn echt trots dat we dit met z'n allen hebben neergezet.”

2006		2021
Regie bij OM	>	Regie bij gemeenten
Veelplegers	>	Complexe veiligheidscasuïstiek
Strafrechtelijke aanpak	>	Integrale ketenaanpak
Standaard oplossingen	>	Maatwerk per casus
8 partners	>	Bijna 40 partners

Innovatie OGGZ-bemoeizorg

De gemeenten hebben OGGZ (bemoeizorg) als extra taak bij het ZVH belegd. Het OGGZ-team heeft bij ons zijn uitvalsbasis, omdat hun doelgroep (zorgwekkende zorgmijders) vaak overlapt met de doelgroep van het ZVH. In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de hoge caseload van het OGGZ-team. De onderzoekers, waaronder hoogleraar Niels Mulder, benoemden als hoofdoorzaak: 'Wanneer de zorg rond complexe doelgroepen hapert of versnipperd raakt, ontstaat een waterbedeffect: de problemen verplaatsen zich en komen uiteindelijk bij de OGGZ terecht.' Hun voornaamste conclusies waren: 'Laat bemoeizorg een gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn van alle ketenpartners en financiers. Werk meer samen en zet de cliënt centraal.'

Oplossingen in gang gezet

In 2021 zijn alle kernpartners (gemeente, ZVH, GGZ, GGD, Novadic-Kentron, Mozaïk en WijZijn) aan de slag gegaan met de oplossingsrichtingen. Dit onder regie van centrumgemeente Bergen op Zoom:

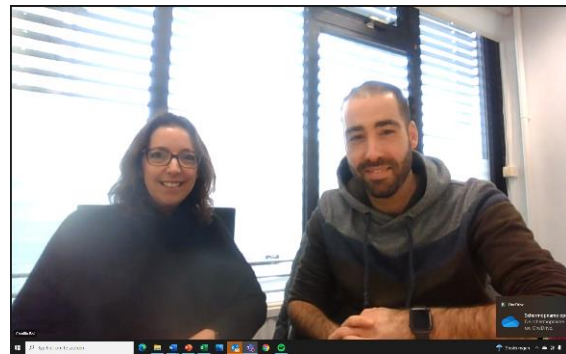
- Een bestuurlijk convenant is in voorbereiding waarin de kernpartners zullen afspreken om samen de verantwoordelijkheid te nemen voor de OGGZ-doelgroep.
- Een stuurgroep en werkgroep Bemoeizorg zijn gestart, die al concrete verbeteringen hebben ingezet op de werkvloer.

Instroom en uitstroom verbeteren

Ook het OGGZ-team zelf heeft al verbeteringen doorgevoerd. Volgens Marleen Verkamman (coördinator OGGZ) zitten die zowel aan de instroomkant als de uitstroomkant. "Ketenpartners kunnen nu bij ons consultatie aanvragen om te voorkomen dat cliënten uit zorg vallen. Bij complexe problematiek zie je vaak dat een cliënt de hulpverlener van zich afduwt. Vanuit onze expertise kunnen we daarover adviseren." Ook aan de uitstroomkant zoekt het OGGZ-team nu eerder de samenwerking op met ketenpartners. "We willen een casus echt samen dragen, dus al in de fase van bemoeizorg met elkaar optrekken. Die

afspraken brengen we nu al in de praktijk met het Wmo-begeleidingsteam van Novadic-Kentron, dat sinds 2018 in onze regio actief is."

"Hoe beter wij samenwerken, hoe beter het gaat met de cliënt"

Camilla Bol (OGGZ) en Bacha Toumi (Novadic-Kentron)

Camilla Bol van het OGGZ-team is blij met de komst van het Wmo-begeleidingsteam van Novadic-Kentron (NK) in de regio. "Dit team is voor ons een waardevolle toevoeging. Zorgmijders hebben - naast hun verslaving - vaak problemen op allerlei leefgebieden, denk aan schulden, psychische en somatische problemen, zorgen over hun werk- of woonsituatie enzovoorts. Soms zijn ze wantrouwig naar hulpverleners en dan kan het een uitdaging zijn om ze in zorg te krijgen en te houden. Dat lukt nu beter door de samenwerking met het NK-begeleidingsteam."

"De cliënt hoeft bij ons niet wéér zijn hele geschiedenis op tafel te leggen"

In de praktijk

Hoe verloopt die samenwerking in de praktijk? Bacha Toumi, casemanager bij het NK-begeleidingsteam: "We doen een warme overdracht en gaan samen op bezoek bij de cliënt, waardoor we worden gezien als collega's. De cliënt hoeft bij ons niet wéér zijn hele geschiedenis op tafel te leggen. Ook na de warme overdracht kan het OGGZ-team ons – waar nodig - op de achtergrond adviseren. We voelen ons dus sámen verantwoordelijk. Cliënten zijn positief over deze aanpak. Ze voelen zich geholpen bij de problemen die ze ervaren."

Herstelgericht

Wat houdt die aanpak in? Bacha: “In de methodiek van het NK-begeleidingsteam staat niet het middelengebruik centraal, maar de wensen van de cliënt. We gaan een cliënt dus niet overtuigen dat het beter is om z’n drank te laten staan, als hij daar nog niet aan toe is. We zijn oprecht geïnteresseerd in hoe iemand zijn leven leidt en wat hij daarvoor nodig heeft. Dat doen we door te luisteren zonder oordeel. Onze begeleiding is gericht op stabilisatie en herstel op alle leefgebieden. Als de cliënt bijvoorbeeld hulp nodig heeft om de administratie te ordenen of iemand die meegaat naar de huisarts, dan regelen we dat. Daarbij kijken we ook wat het eigen netwerk kan betekenen. De basis is dat wij betrouwbaar zijn voor de cliënt en dat wij niet bij de eerste tegenslag afhaken. Dat vergroot de kans dat hij een behandeling zal accepteren en volhouden.”

“We werken aan stabilisatie en herstel op alle leefgebieden, samen met iemands eigen netwerk”

Versnelling

De Wmo-aanvraag loopt via de Wmo-consulenten van de gemeente. Camilla: “In Bergen op Zoom was de wachttijd voor een Wmo-beschikking vorig jaar best lang. In zorgwekkende situaties is dat niet handig, bijvoorbeeld als er een huisuitzetting dreigt. Gelukkig hebben we met de Wmo-consulenten goede afspraken kunnen maken om dit proces te versnellen. Als OGGZ-team kunnen we goed inschatten wanneer iemand Wmo-begeleiding nodig heeft. Er wordt vertrouwd op ons professionele oordeel.” Bacha: “Ja, het draait inderdaad om vertrouwen. Ons begeleidingsteam gaat al aan de slag zodra er een mondelinge toezegging is, de definitieve beschikking komt later wel. Bij deze complexe doelgroep gaat het gewoon om snelheid van handelen, korte lijnen en zo min mogelijk bureaucratie. Zo kunnen we veel ellende voorkomen.”

Eigen kracht

Camilla en Bacha willen ook graag intensiever samenwerken met andere ketenpartners.

“Zorgmijders vormen een complexe doelgroep, waar we allemaal mee te maken hebben. Laten we er als professionals samen omheen gaan staan, of je nu van de thuiszorg, lvb of ggz bent.” Bacha: “We willen dat zorgmijders weer hun eigen kracht gaan ervaren en in zichzelf gaan geloven. Het systeem werkt niet altijd mee, maar het helpt enorm als wij als professionals elkaar opzoeken. Het is al fijn als je iemand kan vragen om vanuit zijn expertise met je mee te denken. Laten we die drempel voor elkaar zo laag mogelijk maken.” Een mooie ontwikkeling heeft Bacha gezien in Breda. “Daar geeft de Wmo-consulent 1 beschikking af en vervolgens gaan de partners samen aan de slag, op basis van onderaannemerschap. Dat werkt heel fijn voor de cliënt, want die wordt op maat geholpen.” Voor Camilla en Bacha is het klip en klaar: “Hoe beter wij als partners samenwerken, hoe beter het gaat met de cliënt.”

OM en ZVH maken werkafspraken rond aanpak op maat

Een goede samenwerking tussen het OM en het ZVH is cruciaal als het gaat om mensen die strafbare feiten (dreigen te) plegen. In 2021 hebben de 4 zorg- en veiligheidshuizen met het OM werkafspraken gemaakt om elkaar beter en sneller te vinden. “Een aanpak op maat kan een doorbraak betekenen in een buikpijncasus,” zeggen Mirjam Wesselius (senior-beleidsadviseur OM Breda) en Anne Willemsen (procesregisseur ZVH).

“Snel uitwisselen van informatie bij veelvoorkomende criminaliteit”

Mirjam Wesselius (OM) en Anne Willemsen (ZVH)

ZSM-aanpak

Anne: “We hadden natuurlijk al een prettige samenwerking met het OM, omdat de gebiedsofficier en de interventiejurist in ons pand werken. Bij complexe casussen zijn ze al nauw betrokken. Maar we hadden nog een extra verbeterslag te maken, bijvoorbeeld als het gaat om de ZSM-aanpak bij veel voorkomende criminaliteit. Vóór 2021 was de uitwisseling tussen OM en ZVH nog wat te vrijblijvend. We hebben nu duidelijke afspraken gemaakt over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Dat levert meteen al veel winst op.”

Werkafspraken

Mirjam noemt als voorbeeld: “Soms heeft iemand een niet-bewijsbaar of licht strafbaar feit gepleegd, maar vermoeden we bij het OM dat er meer aan de hand is. Goede informatie is dan noodzakelijk om de meest zinvolle interventie te kunnen bepalen. Heeft iemand zorg of straf nodig of allebei? We hebben nu afgesproken hoe we de juiste informatie bij het ZVH kunnen ophalen, als een persoon daar bekend is. Wij gebruiken die informatie vervolgens om een goede beslissing te nemen. En daarna verzorgen we een terugkoppeling naar het ZVH en de betrokken partijen, zodat zij zien wat ermee gedaan is.” Volgens Anne kan het ZVH bepaalde justitiële maatregelen goed gebruiken om een casus vooruit te helpen. “Bij ZSM-zaken hebben we nu afgesproken dat de reclassering mijn eerste aanspreekpunt is. Dat is heel prettig, de lijnen zijn kort en we spreken dezelfde taal. De reclasseringsmedewerker verzamelt mijn input en die van ketenpartners en adviseert daarna het OM over de meest wenselijke aanpak. “

“Heeft iemand zorg of straf nodig of allebei? We hebben behoefte aan goede informatie om de meest zinvolle interventie te bepalen”

In de praktijk

Het effect van de werkafspraken is al zichtbaar in de praktijk. Anne: “Laatst kwam ik een oude

bekende tegen op de aanhoudingenlijst. Ik ken deze dame van een complexe casus van drie jaar geleden: dakloos, verslaafd, prostitutie, zwanger. Het lukte destijds niet om haar in zorg te krijgen. Nu had ze een winkeldiefstal gepleegd en waren er zorgelijke signalen. Ik zag een kans. Door snel schakelen met de reclassering, is het gelukt haar voorlopige hechtenis te laten schorsen onder de voorwaarde dat ze verplichte hulp zou accepteren. In een andere casus werd een vrouw plotseling uit Beschermd Wonen gezet, vanwege haar probleemgedrag. Ook hier speelde drugs en prostitutie, in combinatie met een licht verstandelijke beperking. We konden niet snel genoeg ander onderdak regelen en dan weet je gewoon dat het mis gaat. In samenwerking met het OM hebben we ervoor gezorgd dat deze vrouw een detentie kreeg opgelegd vanwege een strafbaar feit, waardoor we als het ware tijd kochten om een passende plek voor haar te vinden. Op zo’n manier kunnen we het strafrecht inzetten om ons doel te bereiken.”

Mensenhandel en uitbuiting

Per 1 januari 2021 hebben de 8 gemeenten een zorgcoördinator Mensenhandel aangesteld, die werkzaam is in ZVH De Markiezaten. De positionering binnen het ZVH biedt mogelijkheden om zorg en veiligheid te verbinden. De zorgcoördinator vervult deze taken ook voor ZVH Baronie Breda, elk voor 0,5 fte.

Forse toename casussen

In de regio West-Brabant en Zeeland zagen we de

afgelopen jaren een forse toename van het aantal casussen, wat mogelijk komt doordat er beter wordt gesignaleerd. In 2021 was de zorgcoördinator Mensenhandel betrokken bij circa 30 casussen in district De Markiezzaten, waarbij zij signalen opvolgde en hulp voor slachtoffers organiseerde. Veelal ging het om seksuele uitbuiting en enkele keren om arbeidsuitbuiting of criminele uitbuiting.

“Wat het meest voorkomt in deze regio is seksuele uitbuiting”

Netwerk opgebouwd

De zorgcoördinator is daarnaast gestart met het opbouwen van een netwerk en bekendheid in de regio. Deelname aan de Week van de mensenhandel heeft diverse contacten opgeleverd. Verder is een folder ontwikkeld om ketenpartners te ondersteunen bij het eerder herkennen van signalen van uitbuiting. Behalve met district Breda wordt ook expertise uitgewisseld met de districten Zeeland en Midden-Brabant. Er wordt samengewerkt aan een regionaal actieplan. De gemeenten hebben inmiddels geconstateerd dat meer uren inzet nodig is. In 2022 wordt de zorgcoördinatie daarom uitgebreid naar 1 fte voor district de Markiezzaten en 1 fte voor Breda.

Bedankt en tot ziens

Fransje Kruse, sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij GGZ WNB, nam onlangs afscheid van ZVH De Markiezzaten. Al 15 jaar kwam ze in het ZVH-kantoor, waar ze met vele ketenpartners samenwerkte aan complexe casussen. De eerste jaren vanuit het OGGZ- en Fact-team, later vanuit de forensisch psychiatrische polikliniek (FPP). Terugkijkend op die periode schrijft ze:

“Ik heb met heel veel collega’s intensief samengewerkt en ik denk dat dat de kracht is van het Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezzaten. Ik voelde me in hele ingewikkelde of beladen casussen eigenlijk nooit alleen, omdat ik echt het gevoel had

dat we dit als keten samen deden. Ik heb me altijd super geholpen en ondersteund gevoeld en veel geleerd van de verschillende ketenpartners. Natuurlijk waren er soms verschillende belangen, maar dit heeft naar mijn idee nooit de samenwerking in de weg gestaan. Ik geloof nog steeds dat ook bij de meeste gevaarlijke, overlastgevende of moeilijke cliënten er altijd verbetering mogelijk is, mits je maar een lange adem hebt. Ik heb vele voorbeelden van casussen waarbij we door de samenwerking kleine of grote successen wisten te bereiken. Dit Zorg- en Veiligheidshuis werkt zoals het bedoeld is en kan volgens mij als voorbeeld dienen voor andere zorg- en veiligheidshuizen in Nederland. Waarschijnlijk zal ik met sommige collega’s nog contact hebben vanuit mijn nieuwe werkring bij de PI Dordrecht. Na al die jaren heb ik wel geleerd dat dit een klein wereldje is en je elkaar opnieuw blijft tegenkomen. Ik wil iedereen nogmaals heel erg bedanken voor de samenwerking.”

Fransje Kruse:

“Ik geloof dat zelfs bij de meest gevaarlijke, overlastgevende of moeilijke cliënten altijd verbetering mogelijk is, mits je maar een lange adem hebt”

Het jaar 2021 in cijfers

Tabel 1. Processen

PROCESSEN ZVH DE MARKIEZATEN (opvolging van nieuwe meldingen, onder procesregie van het ZVH)	1 ^e kw	2 ^e kw	3e kw	4 ^e kw	Totaal
Aantal complexe veiligheidszcasussen	28	20	8	27	83
Partner voorzien van advies	24	17	11	8	60
Groepsaanpakken (1)	1	1	0	0	2
PROCESSEN GEMANDATEERD AAN HET ZVH (deze overleggen vinden plaats in het ZVH, onder procesregie van de gemeente en de politie)					
BIJ-overleg - aantal gevolgde dossiers	6	2	8	6	22
ISD-overleg - aantal unieke personen (2)	10	11	9	9	n.v.t.
Overleg Nazorg na detentie - aantal unieke personen (2)	105	139	155	49	n.v.t.
CTER-overleg (Contra Terrorisme Extremisme en Radicalisering) – aantal casussen	4	2	2	0	8
PROCESSEN PARTNERS (deze overleggen vinden plaats in het ZVH, onder procesregie van de partners en administratief ondersteund door het ZVH)					
Dagelijks Aanhoudingen Overleg (DAO) – aantal overleggen	65	65	65	65	260
Veilig Thuis					
Huiselijk geweld overleg – aantal overleggen	6	14	12	13	45
Seksueel Geweld Overleg - aantal overleggen	2	0	0	0	2
Actie Overleg – aantal overleggen	26	26	26	26	104
Gemeenten Bergen op Zoom, Roosendaal, Moerdijk, Rucphen, Halderberge, Woensdrecht en Etten-Leur					
Veiligheidsteam (tot 04-2020 KR8-Kollektief)	6	3	2	3	14
Openbaar Ministerie					
Leerplichtcasuoverleg	13	13	13	13	52
Justitieel overleg 18-	13	13	13	13	52
Justitieel overleg 18+	13	13	13	13	52

(1) Een groep bestaat gemiddeld uit zo'n 10 tot 50 individuen, waarvan doorgaans enkele worden aangemerkt als complexe veiligheidscasuïstiek.

(2) Overleg Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) en Overleg Nazorg na Detentie:

Deze cijfers betreffen het aantal unieke personen. De kwartaalcijfers kunnen niet opgeteld worden. Het is immers mogelijk dat meerdere unieke personen in meerdere kwartalen terugkomen. Dat zou dubbelstellingen opleveren. In verband met de overgang naar PGA X, hebben we geen complete Nazorgcijfers over 2021. De eerste drie kwartalen geven een goed beeld, kwartaal 4 is echter incompleet. Vanaf 1 januari 2022 wordt dit weer rechtgetrokken.

Tabel 2. Opgevolgde meldingen per gemeente in 2021

Gemeente	Aantal inwoners (1)	Percentage inwoners	Aantal complexe veiligheidskasussen opgepakt	Percentage complexe veiligheidskasussen	Groeps-aanpakken
Bergen op Zoom	67.880	21,94%	27	32,53%	0
Roosendaal	77.245	24,96%	26	31,33%	1
Steenbergen	24.343	7,87%	5	6,02%	0
Woensdrecht	22.125	7,15%	0	0,00%	0
Halderberge	30.765	9,94%	4	4,82%	0
Moerdijk	37.314	12,06%	3	3,61%	1
Rucphen	23.351	7,55%	5	6,02%	0
Tholen	26.391	8,53%	1	1,20%	0
Geen vaste woon- of verblijfplaats / niet bekend (2)	-	-	10	12,05%	0
Overige gemeenten (3)	-	-	2	2,41%	0
Totaal	307.087	100%	122	100%	2

(1) Bron: CBS statline, peildatum dec. 2021.

(2) Meldingen die niet zijn te herleiden naar een specifieke gemeente, maar die wel zijn opgepakt in het ZVH. Het betreft meldingen over mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats en mensen van wie uit het systeem geen gemeente te herleiden is vanwege de classificatie 'geheim'. In 2020 gold dit voor 4 van de 122 casussen (3%), in 2021 was dit bij 12 van de 83 casussen het geval (ruim 14%).

(3) Het inschrijfadres en verblijfadres van een cliënt kan verschillen. Het is mogelijk om een complexe casus van iemand die binnen één van onze gemeenten verblijft, maar elders staat ingeschreven, toch in behandeling te nemen. Dat doen we in overleg met onze zorgpartners en collega-veiligheidshuizen. Het komt ook voor dat een inwoner uit onze regio tijdelijk elders staat ingeschreven vanwege verblijf in een instelling of langdurige detentie.